

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm I. Relatum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

TITVLVS XL.
DE IIS, QVÆ VI, METVSVE
CAVSA FIVNT,

IN hoc, & seq. titulo agitur de Prætorij remedij, per quæ læsis in contractu, aut quasi contractu per metum, seu vim iniustam, aut ob ætatem vel similem causam, subuenitur per in integrum restitutionem; non iuris civilis rigore spectato, sed propter æquitatem.

S V M M A R I V M.

1. *Metum passo in contractibus, vel similibus actibus non datur propriè dicta actio, sed ei succurritur per officium iudicis.*
2. *Vt ei detur restitutio in integrum, duo requiruntur, vt scilicet, metus sit grauis, seu cadens in virum constantem, & vt, qui vim passus est, damnum inde acceperit.*

PRO hac specie restitutionis in integrum, duo ab initio annotanda esse putauit: Primum. Tametsi metum passo in contractibus, vel similibus actibus, propriè dicta actio non competat; cum propriè dictum ius suum non prosequatur: sed potius Iudicis officium hic interuenit, quod & imploratur, vt læsis subueniat; nihilominus à Iurecons. frequenter actio *quod metus causa* vocatur; quia re ipsa parum interest inter actionem, & officij Iudicis implorationem, si illud Iudex exhibere teneatur, sicut inter alios annotauit Ioan. Mauritius tract. de in integr. restit. cap. 11.

2 Alterum: Vt ex causa metus restitutio in integrum concedatur; duo potissimum requiri: I. Vt metus grauis sit, seu cadens in virum constantem; non autem leuis, seu vani hominis motus, l. metum, 5. & 6. ff.

hoc tit. II. Vt qui vim passus est, damnum inde acceperit, l. sed & 5. Quæri, ff. eod. vbi Iulianus respondet, Eum, qui debitori suo vim adhibuit, vt solueret, hac actione seu edicto, *Quod metus causa*, non teneri; quia damnum non intulit: attamen in legem Iuliam de vi incidisse, vt debitum suum amittit se iudicandus sit. Ratio reddi debet: Quia per hanc actionem petitur restitutio in integrum: hæc autem læsionem supponit, iuxta definitionem Gl. in c. 3. ver. contra reliquam, de in integrum restituit: *Restituere in integrum est reducere ad eum statum, in quo erat ante læsionem.*

CAPITVLVM I.

Relatum.

PARAPHRASIS.

Vir nobilis ac potens cum uxorem de adulterio suspectam haberet, iussit militibus suis, vt eam in siluam educerent, & occiderent: Illi parentes mandato, cum iam gladium euaginassent, misericordiâ moti pepercerunt eidem, hac conditione, vt in Monasterio habitum susciperet. Postea maritus duos Episcopos misit, vt uxori in Monasterio votum Professionis imponerent: sed cum res ipsa suspecta esset, eò quod mulierem iuuenem esse, & filium paruulum habere viderent, seorsim ductam illam examinarunt. Quæ rem ipsis aperuit, quod mortis timore Monasterium ingressa esset, & inde exire vellet, si posset. Nihilominus alter Episcoporum, vt mariti tyrannidi satisfaceret, velum ei imposuit, simulans se eam professam facere.

ere. Sed postea marito mortuo, dicta mulier ex Monasterio egressa alteri viro nupsit: quos coniuges, tanquam malè copulatos, Episcopus Calaguritanus ad instantiam Monialium, excommunicauit. His intellectis, mandat Alexander III. quibusdam à se delegatis; vt dictam mulierem ac virum eius (recepto priùs iuramento, quòd mandatis ipsorum parere velint) ab excommunicatione absoluant; deinde vocatis ad se tam muliere, quàm Priorissa & Monialibus, si probatum fuerit, quòd mulier illa non timore mortis Religionem susceperit; aut, si mortis timore factum, quòd professionem postea ratam habuerit, eam ad Monasterium redire, & habitum Religiosum iterum assumere, censurà ecclesiasticà compellant.

SUMMARIUM.

1. Excommunicatos ab inferiore Prælato, si dubium est de iustitia excommunicationis, absolui potest & debet à Superiore, exacto tamen iuramento, quòd mandatis ecclesie parere velit.
2. Professio religiosa facta ex metu graui & iniuste incusso, ipsi iure ecclesiastico est irrita.
3. Quæ tamen, etsi ob defectum consensûs voluntarij irrita fuerit, per subsequentem ratificationem conualefcit.
4. Afferens factam ex metu professionem, metum probare tenetur.
5. Ad ratificationem autem equè atq; ad professionem requiritur voluntarium plenum, vt proinde durante metu rata haberi possit professio.

NOTANDVM I. Excommunicatos ab inferiore Prælato, si dubium sit de iustitia excommunicationis, Superior absoluere potest, ac debet, exacto iuramento, quòd mandatis suis, seu mandatis Ecclesie parere velint. Ita notat Imola hic n. 9.

NOTANDVM II. Matrimonium spirituale, seu professio religiosa perinde ac matrimonium carnale, si ex metu graui & iniuste incusso contractum sit, ipso iure Ecclesiastico irritum est, vti ex hoc textu colligi-

tur, & ex c. vlt. Qui Clerici, vel Monachi, & dixi lib. 3. tr. 4. c. 6. n. 3. ver. Tertio, & lib. 4. tr. 5. c. 5. n. 6. & seqq. vbi hanc rem plenè tractaui.

NOTANDVM III. Professio religiosa, etsi ob defectum consensûs voluntarij irrita fuerit, tamen per subsequentem ratificationem expressam, aut tacitam (quæ v. g. fit habitum religiosum gestando) conualefcit, arg. c. cum virum, 22. de Regular. Vide quæ dixi cit. c. 6. n. 1. & 8.

QVÆRES primò: Cur in textu dicatur, quòd Episcopus ille simularit se velum (intellige professionis) mulieri imponere. Respondeo; Quia cum protestationem mulieris audiret, quòd vi mortis ad religiosum habitum, & institutum suscipiendum adigeretur, alioquin nequaquam susceptura, sed egressura, facilè intellexit eius professionem irritam esse; & tamen vt Nobili viro satisfaceret, quasi professionem facienti velum imposuit.

QVÆRES secundò: Cuiam parti in tali casu probatio imponenda sit; Num mulieri asserenti se graui metu adactam ad professionem: an verò Abbatisse & Conuentui, illam sibi repetenti ac vindicanti, vt probent coactionem non interuenisse, seu spontaneam professionem fuisse? Respond. Si constet, vel mulier fateatur factum, videl. professam se esse, aut habitum professionis suscepisse, tum præsumptio est contra illam; vt proinde oppositam exceptionem metus illati probare teneatur, argum. l. non est, 33. ff. hoc tit.

Neque verò id in textu nostro negatur; quin potius supponitur, inquisitionem factam, aut faciendam esse de narratis, num vera sint; quòd videl. mulier coram Episcopis, mortis compulsionem narrando contra velum professionis protestata fuerit; item quòd dum maritus viuebat, ob atrocitatem eius, contra professionem reclamare, & Monasterio egredi ausa non fuerit. Hoc casu cum probationes, seu præsumptiones pro muliere adessent, rectè Pontifex respondit; Eam ad Religiosum habitum assumendum compellendam non esse, nisi Moniales o-

stenderint, quod professionem sponte fecerit, (iuxta ea quæ in simili dixi c. super eo, 6. de renunt.) aut quod metu cogente factans, eo postea cessante, ratam habuerit.

5. Nota quod dico; Eo postea cessante: Quia dum metus durat, non potest aliquis ratam habere professionem. Cum ad ratificationem professionis non minus requiratur voluntarium plenum, quam ad ipsam professionem. Et quæ hinc dicta sunt de professione religiosa, similiter locum habent in matrimonio carnali, iuxta c. cum virum, 12. de Regularibus.

CAPITVLVM II.

Abbas.

PARAPHRASIS.

Remigio Clerico Abbas S. Cadmundi Ecclesiam contulit: Sed postea milites suos misit, qui illum domo expellerent cum omni substantia sua, nisi Ecclesiam iuratus resignaret. Quod eum Remigius tali modo coactus fecisset, Abbas dictam Ecclesiam alteri concessit. Hac re intellecta, Alexander III. mandat, ut Remigio omnia integrè restituantur: Quia quæ metu, aut vi iniusta fiunt, de iure in irritum reuocari debent.

SUMMARIVM.

1. Metus mortis, amissionis bonorum seu omnium, seu magna partis censei debet iustus, grauis & cadens in virum constantem.
2. Pacta, contractus, transactiones, quæ ex metu fiunt, ipso iure valida sunt, rescindi autem debent actione Quod metus causa &c. per restitutionem in integrum.
3. Repetere potest, qui graui metu adactus aliquid dedit; & si nondum dedit, repellere potest metum inferentem per exceptionem. Quod metus causa &c.
4. Per vim cogens alterum ad donandum, rei donata acquirit dominium, sed ante iudicis sententiam tenetur in conscientia donatori rescire damnum. Si au-

tem cogat ad donandum aliquid tertie persone, tunc vim passus actionem habet vnã aduersus vim inferentem; & eius heredes; alteram aduersus donarium, qui tamen in foro conscientie, si iniusta coactionis particeps non fuit, ad nullam restitutionem tenetur.

5. Actio Quod metus causa pœnalis, unde non nisi intra annum, eumque vilem competit, ita vt si intra eum non matura fiat restitutio, vim inferens in quadruplum sit condemnandus; alio tantum in simplum.
6. Matrimonium, sponsalia, professio religiosa, Electio Summi Pontificis, iniurdictio per vim iniustam impetrata, absolutio à censura, infirmantur iure speciali ecclesiastico, aut civili, per vim aut metum grauem iniuste incussum, sicut vt ab initio nullius roboris sint.

NOTANDVM I. Non tantum mortis metus, sed etiam amissionis bonorum, seu omnium, seu magna partis, censei debet iustus, grauis, & cadens in virum constantem. Ita Ioann. Andr. n. 2. & alij communiter. Vide quæ dixi lib. 1. Theol. mor. tr. 2. c. 6. n. 5. §. Porro.

NOTANDVM II. Pacta, contractus, & transactiones, quæ ex graui, & iniuste illato metu fiunt, ipso iure valida sunt; sed actione Quod metus causa &c. per restitutionem in integrum rescindi debent. Ita Gl. hic ver. coactus, Imola n. 7. Abb. n. 5. Gl. magna in c. vn. eod. tit. in 6. & docui cit. tr. 2. c. 6. n. 7. & 8. & lib. 3. Th. mor. tr. 4. c. 6. n. 2. Ratio prioris partis est: Quia pactioes, transactiones, renuntiationes perficiuntur mutuo voluntario consensu. l. 1. ff. de pactis. Metus autem, absolute loquendo, consensum voluntarium non tollit; sed tantum secundum quid; quia admittet voluntarium conditionatum: quandoquidem qui metu agit, id nollet agere, si metus abesset, sicuti docet S. Th. l. 2. q. 6. a. 6. & Paulus IC. in l. si mulier, 21. §. Si metu, ff. Quod metus causa. Posterior verò pars constat ex eod. tit. l. 1. & seqq. Ratio peti debet ex æquitate, secundum